

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคคล ช่วยให้เกิดความมั่งคั่งทางสติปัญญาและมีส่วนผลักดันให้สังคมเจริญก้าวหน้าไปได้เร็วขึ้นทำให้คนฉลาด รู้จักคิดและมีโลกทัศน์กว้าง ในโลกปัจจุบันที่มีความเจริญอย่างหลากหลายและกว้างขวางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นยุคข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดนมีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายที่จะช่วยให้การดำรงชีวิตของมนุษย์สะดวกสบาย มีความปลอดภัยและมีความสุข การอ่านจึงเป็นสิ่งสำคัญมากและเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องทำอย่างสม่ำเสมอ ความรู้จากหนังสือสามารถถ่ายทอดมาสู่มนุษย์ได้ผ่าน “การอ่าน” ดังตอนหนึ่งของพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบันที่ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน และได้เคยพระราชทานแก่คณะสมาชิกห้องสมุดทั่วประเทศ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ความว่า “...หนังสือเป็นการสะสมความรู้และทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ได้สร้างมา ทำมา คิดมาแต่โบราณกาลจนทุกวันนี้ หนังสือจึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นคล้าย ๆ ธนาคารความรู้และเป็นออมสินเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ก้าวหน้าได้โดยแท้...” (สำนักพระราชพิธี, ม.ป.ป., ย่อหน้า 1)

จะเห็นได้ว่าการอ่านมีความจำเป็นมากสำหรับนักเรียน เพราะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ นั่นคือใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า หากมีทักษะการอ่านอย่างดีแล้วการเรียนวิชาใดๆ ก็จะมีประสิทธิภาพดีด้วย การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานการอ่านดี มีความรู้กว้างขวางและเกิดทักษะ ซึ่งนักเรียนจะเป็นผู้อ่านที่ดีได้นั้นจะต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมให้อีกทั้งยังต้องผสมผสานกับความสนใจของผู้อ่าน (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2550, หน้า 3) การอ่านนับเป็นพฤติกรรมรับสารอย่างหนึ่ง กล่าวคือเป็นการรับรู้เรื่องราวโดยใช้สายตามองดูตัวอักษรแล้วสมองก็จะลำดับเป็นถ้อยคำ ประโยค และข้อความเกิดเป็นเรื่องราวตามความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่านแต่ละคน การอ่านจึงเป็นพฤติกรรมการรับสารที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกแห่งการสื่อสารไร้พรมแดนที่มีผู้รู้ นักวิชาการ และนักเขียนนำเสนอความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และสิ่งพิมพ์มากมายรวมถึงข่าวสารสำคัญหลังจากนำเสนอด้วยการพูดหรือการอ่าน ส่วนใหญ่จะมีผู้นำมาตีพิมพ์เป็นเอกสาร เหล่านี้ทำให้เราพัฒนาการอ่านให้เก่งและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น จะเห็นว่าองค์กรระดับนานาชาติ เช่น องค์กรศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ จะใช้ความสามารถในการรู้หนังสือของประชากรประเทศต่างๆ เป็นดัชนีวัดระดับการพัฒนาของประเทศ ซึ่งความสามารถในการอ่านนับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมแห่งมวลมนุษยชาติปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 48 – 49) การอ่านก่อให้เกิดการสร้างสรรคต่อสิ่งรอบตัว หลายคนมีความสุขกับการอ่าน หลายคนค้นพบตัวเองจากการอ่าน การอ่านเป็นหนทางสู่ปัญญา เป็นดวงตาแห่งการเรียนรู้ และเป็นประตูสู่ความสำเร็จ การอ่านหนังสือทำให้เรารู้จักโลกกว้างขึ้นไม่ว่าสิ่งนั้นจะอยู่ใกล้หรือไกลเพียงใดเราสามารถรู้และเข้าใจได้ถ้าอ่านเรื่องราวของสิ่งนั้นจะช่วยให้เราเข้าใจสิ่งต่างๆ แม้ว่าสิ่งนั้นจะสัมผัสได้หรือไม่ได้ก็ตามและช่วยให้เรารู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ผ่านมานในอดีต สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน และจะเกิดขึ้นในอนาคตหรือทำให้เราทันสมัยในเหตุการณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 53) ระบบการศึกษาทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนโดยสมบูรณ์เนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบทางการศึกษา ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการอ่านของผู้เรียน ผู้คิดและสถานศึกษา ครู อาจารย์มีส่วนสร้างสถานศึกษาให้เป็นสังคมแห่งการอ่าน การที่นักเรียน นักศึกษาเข้าไปอยู่ในสถานที่แห่งเดียวกันเป็นจำนวนมากอาจจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาสมรรถภาพในการอ่านให้ดียิ่งขึ้น สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถภาพการอ่าน ฉะนั้นหากคนไม่อ่านหนังสือก็ยากที่จะพัฒนาสติปัญญาและความรู้ได้ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องพัฒนาวิธีการอ่านโดยฝึกฝนทักษะปฏิบัติจนเป็นนิสัยอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างนิสัย ให้เยาวชนรักการอ่าน จนเกิดทักษะในการอ่านและเป็นนักอ่านที่ดี (กลิ่น สระทองเนียม, 2549, หน้า 23)

ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของเด็กจะสัมพันธ์กับการอ่าน และข้อมูลงานวิจัยของไทยที่ทำการกันเยอะมากและระบุว่าเด็กไทยมีปัญหาด้านการอ่าน อ่านหนังสือไม่ออก อ่านติดๆ ขัดๆ เด็ก ๒.3 ส่วนใหญ่ของประเทศไทยอ่านหนังสือพิมพ์ยังไม่คล่อง เมื่อมีปัญหาด้านการอ่านมันก็โยงไปถึงเรื่องการเขียน การวิเคราะห์ การจับใจความ การวิพากษ์ การแสดงความคิดเห็น เด็กไทยมีปัญหา มาก จึงส่งผลถึงการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เมื่อมีการจัดอันดับไทยจึงร่วงประเทศไทยในกลุ่มอาเซียนอย่างไม่ต้องสงสัย (อุษณีย์ อนุรุทธิ์วงศ์, 2556) แม้ว่าข้อมูลการอ่านของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ได้สำรวจไว้ล่าสุดในปี พ.ศ. 2556 ที่ชวนให้ดีใจว่าการอ่านของคนไทยในภาพรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2554 การอ่านของคนไทยอยู่ที่ร้อยละ 81.1 หรือมากกว่า 50 ล้านคนโดยใช้เวลาในการอ่าน 37 นาทีต่อวัน โดยการสุ่มพฤติกรรมจากตัวอย่างกว่า 5 หมื่นครัวเรือนและพบว่าพวกเขา“อ่านหนังสือ” จากหลากหลายทางไม่ใช่แค่ตำราเรียนหรือบนหน้ากระดาษเพียงอย่างเดียวแต่รวมถึงการอ่านบทความและเสพข้อมูลต่างๆ ผ่านคอมพิวเตอร์ (computer) แท็บเล็ต (tablet) สมาร์ทโฟน (smartphone) ด้วย ไม่นับรวมข้อความสั้นๆ ที่ส่งผ่านโทรศัพท์มือถือโปรแกรมแชต (chat) และอีเมล (e-mail) โดยหนังสือพิมพ์ยังเป็นสื่อที่คนอ่านมากที่สุด ถึงร้อยละ 73.7 รองลงมาคือวารสารหนังสือให้ความรู้ นิตยสารหนังสือธรรมะ ศาสนา นวนิยาย การ์ตูน และตำราเรียน ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) ซึ่งก็ยังไม่สามารถกล่าวได้ว่าข้อมูลที่ได้นั้นมีสาระหรือเป็นการอ่านที่มีประสิทธิภาพและช่วยส่งเสริมผู้อ่านได้ นอกจากนั้นแล้วยังสะท้อนให้เห็นว่าเทคโนโลยีการสื่อสารที่เข้ามามีส่วนในชีวิตประจำวันของแต่ละ

คนยิ่งขึ้นอันเป็นสิ่งหนึ่งที่ได้แย่งชิงเวลาการอ่านหนังสือเพื่อหาความรู้ของคนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประเทศ ปีการศึกษา 2552, 2553 2554 และ 2555 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เฉลี่ยร้อยละ 45.61 50.91 54.77 และ 42.94 ตามลำดับ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2556, หน้า 6) เปรียบเทียบผลคะแนนของแต่ละปีการศึกษาจะเห็นว่า มีระดับคะแนนดีขึ้นเรื่อยๆ แต่ในปี 2555 กลับมีระดับคะแนนเฉลี่ยร้อยละลดต่ำลงอย่างน่าใจหายสูงถึง 11.83 เมื่อจำแนกนักเรียนตามกลุ่มคุณภาพ พบว่า กลุ่มต้องปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 16.39 และกลุ่มพอใช้คิดเป็นร้อยละ 36.61 สองกลุ่มรวมกันแสดงให้เห็นว่ายังมีนักเรียนที่ไม่สามารถเรียนรู้และเข้าใจภาษาไทยได้ดีคิดเป็นร้อยละ 53.00 ซึ่งมีจำนวนมากกว่าครึ่ง ตามความเข้าใจของคนไทยโดยทั่วไปจะคิดว่าเมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับภูมิภาคแล้วภาคกลางน่าจะมีคะแนนภาษาไทยที่สูงที่สุด แต่กลับพบว่าในปีการศึกษา 2554 และ 2555 ภาคอีสานมีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 55.49 และ 43.64 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าภาคกลางที่มีระดับคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 55.44 และ 42.75 ตามลำดับ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2556, หน้า 6) คำถาม คือ เกิดอะไรขึ้นกับภาษาไทยหรือเกิดอะไรขึ้นกับการเรียนรู้ภาษาไทยในเด็กประถม เนื่องจากผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนภาษาไทยในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงอดไม่ได้ที่จะสนใจผลในระดับเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบอยู่และพบว่าผลการประเมินปีการศึกษา 2554 และ 2555 ก็มีคะแนนลดลงในทำนองเดียวกัน คือมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.09 และ 42.40 ตามลำดับ (กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2556) มีระดับคะแนนเฉลี่ยร้อยละลดลงถึง 13.69 ซึ่งลดลงสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับระดับประเทศ

การประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยครอบคลุมเนื้อหา 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ความสามารถด้านภาษา ความสามารถด้านคิดคำนวณ และความสามารถด้านเหตุผล ผลการประเมินข้างต้นอาจทำให้นักเรียนขาดทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยทั้ง 4 ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน เมื่อฟังเข้าใจ ดีความได้ก็จะสามารถพัฒนามาสู่การพูดและการเขียนได้ในที่สุด (กลุ่มโรงเรียนบ้านแพรกพัฒนา, 2554, หน้า 8) สำหรับการอ่านนั้นสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ทำความเข้าใจประโยค ไวยากรณ์ โครงเรื่อง และสมองซีกขวาจะทำหน้าที่ทำความเข้าใจลีลาการดำเนินเรื่องอารมณ์ที่ซ่อนในเรื่อง ทั้ง 4 ทักษะสามารถพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ โดยการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ การอ่านแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การอ่านในใจและการอ่านออกเสียง เมื่ออยู่ในวัยเรียนทักษะการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ตามมา เพราะการอ่านที่ถูกต้องจะทำให้ผู้เรียนเขียนตัวสะกดได้ถูกต้อง นอกจากนี้การอ่านออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการใช้

ภาษาของตนเองทำให้สามารถพัฒนาไปสู่ทักษะการอ่านขั้นสูงต่อไป เช่น การอ่านเพื่อจับใจความ การอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นต้น (ทิตนา แคมมณี, 2545, หน้า 387)

การอ่านออกเสียงมักเป็นการอ่านให้ผู้อื่นฟัง และตัวเราสามารถได้ยินเสียงอ่านนั้นด้วย โดยมีหลักของการอ่านออกเสียงคือ การอ่านออกเสียงได้ถูกต้องและชัดเจน เสียงอ่านดังพอให้ผู้ฟังได้ยินทั่วถึง อ่านให้เป็นเสียงพูดโดยธรรมชาติ ทอดจังหวะและหยุดหายใจเมื่อจบข้อความตอนหนึ่ง ๆ ต้องอ่านให้เข้ากับลักษณะของเนื้อเรื่อง เช่น ถ้าเป็นเนื้อเรื่องที่มีบทสนทนาต้องอ่านให้เหมือนการสนทนากัน การออกเสียงและจังหวะเป็นไปตามเนื้อเรื่อง เช่น ดุหรือโกรธ ต้องทำเสียงแข็งและเร็ว ถ้าเป็นการคร่ำครวญต้องทอดเสียงให้ช้าลงและถ้าเป็นการอ่านออกเสียงร้อยกรองต้องอ่านให้สัมผัส ครุ ลหุ เน้นคำรับสัมผัสและอ่านเอื้อสัมผัสในเพื่อเพิ่มความไพเราะถูกต้องตามจังหวะและทำนองนิยมตามลักษณะของร้อยกรองนั้นๆ ยังมีการออกเสียงชั้นสูงที่มีจังหวะทำนองในการออกเสียง มีการออกเสียงสูงต่ำ มีการเอื้อนเสียง มีการทอดเสียง เพื่อให้เกิดความไพเราะซึ่งนับว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของไทยที่สืบทอดกันมาช้านานเรียกว่าการอ่านออกเสียงทำนองเสนาะซึ่งเริ่มต้นได้ง่ายๆ ในวัยเด็กด้วยการอ่านคำคล้องจอง ดังที่ ผดุง อารยะวิญญู (2547, หน้า 18) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกทักษะในการออกเสียงโดยใช้คำที่มีเสียงสระคล้องจองกันเด็กจะจำเสียงสระและรูปร่างตัวพยัญชนะได้ จึงจะอ่านออกเสียงให้ผู้ถูกต้อง เสียงที่ได้ยินชัดเจนที่สุด คือ เสียงสระ การใช้คำสัมผัสที่มีเสียงสระคล้องจองกันในการสอนจะทำให้รู้จักการฟังเสียงทำให้เด็กเปล็ดเพลิ้นและอ่านได้ดีขึ้น สอดคล้องกับที่ จิระประภา บุญยนิษฐ์, ลออ ชูติกร, และศรีสมบัติ เทพกาญจนา (2544, หน้า 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการสอนคำคล้องจองว่าเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมโดยช่วยให้ผู้ใหญ่และเด็กมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา นอกจากนี้ยังเพิ่มพูนความรู้ เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์จังหวะ วรรคตอนในการอ่านออกเสียง

จากการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลายได้กล่าวเกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (backward design) ว่าเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาผู้เรียน (ทิตนา แคมมณี, 2548, หน้า 27) และแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ระดับประถมศึกษาได้ยกตัวอย่างการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับเพื่อเป็นแนวทางจัดการเรียนรู้และเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 5) โดยในการเรียนการสอนที่สร้างความรู้ขึ้นครูต้องมีบทบาทแตกต่างไปจากเดิมจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และควบคุมการเรียนรู้เปลี่ยนเป็นการให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ ครูจะต้องทำหน้าที่ช่วยสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดแก่ผู้เรียน จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียน (ทิตนา แคมมณี, 2554, หน้า 19) อีกทั้งผลงานของผุ้วิจัยหลายท่าน ได้แก่ (กัญญา โพธิ์วัฒน์, 2552; เฉลิม พักอ่อน, 2550; ฌนัท ธาตุทอง, 2551; พรพิมล พรพิรชนม์, 2550; และเพ็ญณี หล่อวัฒนาพงษา, ม.ป.ป.) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ของการออกแบบย้อนกลับ และได้กล่าวสนับสนุนเกี่ยวกับ

การออกแบบการสอนแบบย้อนกลับและการนำการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการสร้างหน่วยการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างตรงประเด็นที่สุด

จากประสบการณ์การสอนภาษาไทยกว่า 30 ปี พบว่า ปัญหาในการอ่านส่วนใหญ่จะเกิดจากการอ่านประสมเป็นคำให้ถูกต้องไม่ได้และยังไม่คล่องแคล่วเท่าที่ควร การอ่านคำที่มีร ล ไม่ถูกต้องชัดเจนและการอ่านไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี ปัญหาจากการอ่านส่งผลให้เรียนรู้ได้ช้าและทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นอกจากนั้นแล้วยังส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเขียนสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด และไม่สามารถสื่อแนวคิดของตนออกมาเป็นภาษาเขียนได้ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีความสามารถในการอ่านออกเสียงและการอ่านอย่างรู้เรื่องให้มีประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งจะช่วยลดปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ การอ่านออกเสียงคำคล้องจองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับกับแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำคล้องจอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำคล้องจอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำคล้องจอง ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับกับแบบปกติ
4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการอ่านออกเสียงคำคล้องจอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับกับแบบปกติ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านออกเสียงคำคล้องจองเพื่อเป็นพื้นฐานในสาระวิชาอื่นๆ และชั้นที่สูงขึ้น
2. เป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน มีใจรักและมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านออกเสียงคำคล้องจอง
3. ครูผู้สอนสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนการอ่านออกเสียงคำคล้องจองต่อไป

4. เป็นแนวทางให้ผู้สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าวิธีการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับไปใช้ประโยชน์ได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ของกลุ่มโรงเรียนบ้านแพรงพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 7 โรงเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดโบสถ์ (วิบูลประภาราชฐ์สามัคคี) จำนวนนักเรียน 8 คน 2) โรงเรียนวัดเขียนลาย จำนวนนักเรียน 2 คน 3) โรงเรียนชุมชนวัดสำพะเนียง จำนวนนักเรียน 13 คน 4) โรงเรียนวัดนครโปรดสัตว์ จำนวนนักเรียน 6 คน 5) โรงเรียนโพธิ์ราชฐ์บำรุง จำนวนนักเรียน 19 คน 6) โรงเรียนวัดท่าอู่ทอง จำนวนนักเรียน 16 คน และ 7) โรงเรียนวัดไก่อี้อยู่ จำนวนนักเรียน 8 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 72 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโบสถ์ (วิบูลประภาราชฐ์สามัคคี) จำนวน 8 คน และโรงเรียนวัดไก่อี้อยู่ จำนวน 8 คน รวมจำนวนนักเรียน 16 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (two-stage) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วย ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มโรงเรียน (cluster sampling) ด้วยวิธีจับสลาก 2 โรงเรียนเพื่อใช้ในการศึกษา จาก 7 โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบ้านแพรงพัฒนา ผลการสุ่มได้โรงเรียนวัดโบสถ์ (วิบูลประภาราชฐ์สามัคคี) และโรงเรียนวัดไก่อี้อยู่

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มเลือกวิธีสอนให้โรงเรียน (cluster sampling) โดยใช้ 2 โรงเรียนจากขั้นตอนที่ 1 เพื่อกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการสุ่มด้วยวิธีจับสลากได้โรงเรียนวัดโบสถ์ (วิบูลประภาราชฐ์สามัคคี) เป็นกลุ่มทดลองเพื่อทำการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (backward design) และโรงเรียนวัดไก่อี้อยู่ เป็นกลุ่มควบคุมเพื่อทำการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีสอน ซึ่งแบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่

2.1.1 การสอนโดยแผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ

2.1.2 การสอนโดยแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

2.2.1 ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำคล้องจอง

2.2.2 ความพึงพอใจต่อการอ่านออกเสียงคำคล้องจอง

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาระดับพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สาระที่ 1: การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกเนื้อหาการอ่านออกเสียงคำคล้องจองจากหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอ่านคำคล้องจอง 1 พยางค์ 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสอนด้วยตนเอง ทั้ง 2 กลุ่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผลการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่เกิดจากการเรียนของนักเรียนที่สอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับและการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ประกอบด้วยความสามารถในการอ่านออกเสียงคำคล้องจองและความพึงพอใจต่อการอ่านออกเสียงคำคล้องจอง

การสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (backward design) หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านออกเสียงคำคล้องจองที่สร้างขึ้น โดยการกำหนดหลักฐานการแสดงผลของผู้เรียนหรือกิจกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือตามตัวชี้วัดก่อน แล้วจึงออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ส่วนหัวของแผน 2) สาระสำคัญ 3) มาตรฐาน 4) ตัวชี้วัด 5) จุดประสงค์การเรียนรู้ 6) ภาระงาน/วิธีการประเมิน 7) สาระการเรียนรู้ 8) กิจกรรมการเรียนรู้/กระบวนการการเรียนรู้ 9) การจัดบรรยากาศห้องเรียนเชิงบวก 10) การวัดและประเมินผล

การสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านออกเสียงคำคล้องจองที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นไว้ล่วงหน้า โดยที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือครูของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้เตรียมความรู้ ความเข้าใจเรื่องที่จะสอนตามหลักสูตรแล้วรวบรวมเรื่องราวทั้งหมดถ่ายทอดให้นักเรียนโดยการบรรยาย การสาธิต ซึ่งครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย สรุปเนื้อหา มีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ส่วนหัวของแผน 2) สาระสำคัญ 3) มาตรฐาน 4) ตัวชี้วัด 5) จุดประสงค์การเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้/กระบวนการการเรียนรู้ มีขั้นตอน ดังนี้ ช้่นนำเสนอขั้นฝึกหัดและขั้นนำไปใช้ 7) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 8) การวัดผลประเมินผล

ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำคล้องจอง หมายถึง การอ่านออกเสียงคำได้อย่างถูกต้องตามหลักการอ่านภายในเวลาที่กำหนดและเข้าใจเรื่องที่อ่าน บอกสัมผัสได้ถูกต้อง และตอบคำถามได้ถูกต้อง ซึ่งวัดได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านออกเสียงคำคล้องจองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความพึงพอใจในการอ่านออกเสียงคำคล้องจอง หมายถึง ระดับความรู้สึกชอบ ยินดี ยอมรับ ของแต่ละบุคคลที่มีต่อการอ่านออกเสียงคำคล้องจอง เป็นความรู้สึกในเชิงบวกที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มุ่งมั่น มีกำลังใจ มีความคิดสร้างสรรค์และมีแรงจูงใจในการอ่านส่งผลให้อ่านออกเสียงได้อย่างถูกต้อง

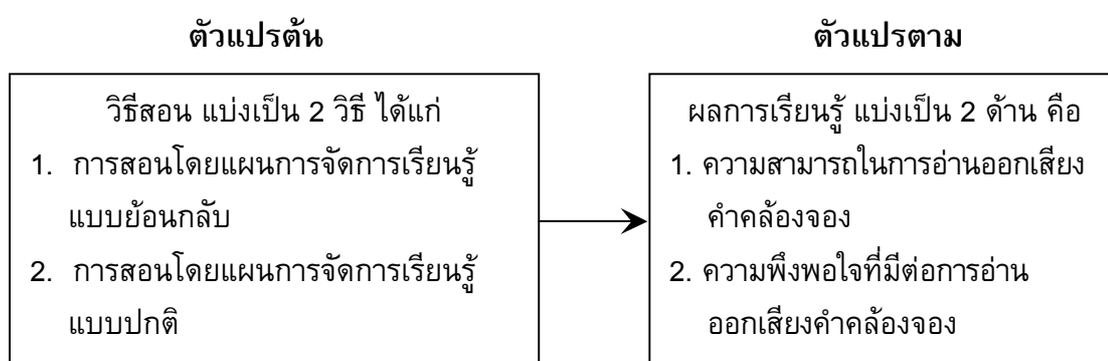
นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนวัดโบสถ์ (วิบูลประชาราษฎร์สามัคคี) และโรงเรียนวัดไถ่เตี้ย ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการสอนตามรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (backward design) ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ แกรนต์, และ เจย์ (Grant, & Jay, 2005) ได้คิดค้นขึ้นและได้เผยแพร่แนวคิดนี้ผ่านทางหนังสือเรื่อง Understanding by Design เมื่อปี พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) เป็นกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดหลักฐานการแสดงผลของผู้เรียนกิจกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้หรือตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังก่อนแล้วจึงออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและแสดงความรู้ ความสามารถตามหลักฐานการแสดงผลของผู้เรียน/กิจกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่กำหนดไว้ โดยมีแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับ 1 หน่วยการเรียนรู้ไว้ 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ขั้นที่ 1 กำหนดความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่ต้องการให้เกิดขึ้น (identify desired results) ขั้นที่ 2 กำหนดหลักฐานที่แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริง หลังจากได้เรียนรู้แล้วซึ่งเป็นหลักฐานการแสดงผลที่ยอมรับได้ว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามที่กำหนดไว้ (determine acceptable evidence of learning) และขั้นที่ 3 ออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (plan learning experiences and instruction) เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงผลตามหลักฐานการแสดงผลที่ระบุไว้ในขั้นที่ 2 เพื่อเป็นหลักฐานว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 1

การจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับในวงการศึกษาไทยนั้น กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550) และ เพ็ญณี หล่อวัฒนะพงษา (ม.ป.ป.) นักวิชาการไทยได้นำมาพัฒนาและเผยแพร่แต่ยังไม่ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จนกระทั่งทิศทางของการพัฒนาประเทศไทย และการพัฒนาการศึกษาได้เริ่มก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงอีกครั้งเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2550 และทำให้วงการศึกษาก้าวเข้าสู่ปีแห่งการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับอย่างเร่งรีบด้วยการอบรมปฏิบัติการครูผู้นำ

การเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้แล้ว โกวิท ประวาลพฤกษ์ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) ยังได้จัดอบรมหัวข้อ “การออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ Backward Design” แก่ครูผู้สอน ในสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศยิ่งทำให้บุคลากรทางการศึกษาเกิดการตื่นตัวในการศึกษาหา ความรู้ในเรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับกันอย่างกว้างขวางเป็นที่รู้จักในวง การศึกษาไทยการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับนี้จึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ของการจัดการเรียนรู้ที่ เริ่มเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญในวงการการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาและนำการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับมาใช้ในวิชาภาษาไทยเพื่อพัฒนาการ อ่านออกเสียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้คำคล้องจองเป็นสื่อส่งเสริมการอ่านออก เสียงและได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำคล้องจองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำคล้องจองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำคล้องจองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับสูงกว่าแบบปกติ
4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนการอ่านออกเสียงคำคล้องจองโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับสูงกว่าแบบปกติ